

STORTINGET

Representantforslag 36 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen og Sheida Sangtarash

Dokument 8: 36 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen og Sheida Sangtarash om rett til meningsfull fritid for all ungdom

Til Stortinget

Bakgrunn

Retten til en meningsfull fritid for all ungdom må sikre at ungdom får tilgang til åpne møteplasser med aktiviteter tilpasset dem, mulighet til å delta i sportsaktiviteter og tilgang til kulturaktiviteter til en rimelig pris. I Barnekonvensjonen, som er ratifisert og inkorporert i norsk rett, slås barnets rett til hvile og fritid og til fritt å delta i lek, kulturliv og kunstnerisk virksomhet fast. Det trengs politikk for få det til.

Organiserte fritidsaktiviteter gir mange og gode tilbud til barn og ungdom og er ofte tett tilknyttet frivilligheten. Det er imidlertid en utfordring at fritidsaktiviteter som tidligere var rimelige, har en sterk kostnadsvekst. Profesjonelle trenere og instruktører må få betalt etter innsats, og reiser og utstyr er kostnadsdrivende. For stadig fler er organiserte fritidsaktiviteter et tilbud som er utenfor rekkevidde, og tiltak som aktivetskort og samarbeid mellom frivilligheten, det offentlige og idretten og kulturlivet er avgjørende for å få til rimelige fritidstilbud.

De åpne, gratis fritidstilbudene er et viktig supplement til det organiserte fritidstilbudet. Ved å lage felles, attraktive møteplasser for ungdom skaper man plasser der alle er inkludert, også de som ikke har råd eller mulighet til å melde seg på de organiserte tilbudene.

Det er svært store forskjeller mellom kommunene når det gjelder fritidstilbudet for unge, og ofte blir ikke ungdom, som er underrepresentert i politikken, hørt. Derfor er det behov for å gjøre politikk av barn og unges fritid i møte med den økende barnefattigdommen, slik at alle unge har en meningsfull fritid.

Fritidsklubber

Fritidsklubber og ungdomshus er ifølge Ungdata den nest største fritidsarenaen for ungdom i dag. Fritidsklubbene ble i Kulturutredningen 2014 definert som en del av den kulturelle grunnmuren sammen med folkebibliotekene og kulturskolene. I 2017 var det ifølge Statistisk sentralbyrå 648 kommunale fritidssentre i landet som helhet. Akershus, Oslo og Nordland topper listen over flest fritidssentre, med henholdsvis 66, 57 og 56 fritidstilbud, mens det i Nord-Trøndelag ikke er flere enn 16 sentre. Så mange som 96 kommuner har ingen slike tilbud.

Ungdom og Fritid utga i 2017 Klubbundersøkelsen 2016/2017. Der ser de på klubbutviklingen over tid og peker på utfordringer for fritidsklubbene. Blant annet skriver de at

«Fritidsklubbene i Norge har per dags dato ingen beskyttelse i norsk lovverk. Det finnes heller ingen statlige forskrifter eller kvalitative kriterier for drift. Fritidsklubber er et relativt begrep, både når det gjelder form og innhold.»

De peker videre på at de manglende forpliktelsene fører til driftsmessige utfordringer for fritidsklubbene som går ut over kvalitet og relevans i tilbudet.

Utlånsentraler

Ved å sørge for lik tilgang til utstyr og idrettsarenaer gir man alle barn og unge mulighet til å delta i aktiviteter som ellers krever dyrt og vanskelig tilgjengelig utstyr. Dette er en effektiv og ubyråkratisk måte å utjevne sosiale forskjeller på.

Fafo-rapporten Fra deltagelse til mestring (2018:04) fremhever følgende viktige suksesskriterier for ordningen: Utstyret som lånes ut, må ha god kvalitet og være etterspurt av målgruppen, ordningen må være godt kjent, og det må etableres et godt samarbeid mellom utlånsentralen og skole, barnehage og andre sentrale aktører for å nå alle. Det finnes i dag utstyrsordninger i mange kommuner, men ingen krav til utstyrets kvalitet og tilgjengelighet eller til lånernes sikkerhet og personvern. Det er stor variasjon i drift av tilbudet, noe som også fører til svært store forskjeller i kommunene der det er gjennomført.

Det bør derfor utarbeides en helhetlig plan for utstyrssentraler/utstyrsordninger, som inkluderer en nasjonal kartlegging av dagens tilbud og utarbeidelse av retningslinjer for kvalitet, tilgjengelighet og barns sikkerhet og personvern. Det må sikres at alle barn og unge har tilgang på en utstyrssentral. Disse må også ha tilbud til ungdom med funksjonshemninger.

Nasjonal kulturabattordning for ungdom

I rapporten Fremtidens kultur i et brukerperspektiv, som InFuture har utarbeidet på vegne av Kulturdepartementet, vises det til at unges interesse for kultur øker gjennom bruk. Der står det blant annet:

«For eksempel har kun 10 % av unge under 20 år i 2017 vært i operaen siste 12 måneder, men nær halvparten av dem likte det godt da de først forsøkte det.»

Det refereres også til behovet for å utvide kulturbelegget.

Dersom en ønsker at ungdom skal være aktive deltagere i og utøvere av kultur, må de også få anledning til å delta på de arenaene der kultur vises fram. Et stort hinder i dag er til dels svært dyre billetter. De økonomiske barrierene for å delta gjelder også andre fritidsaktiviteter og idretten. Størrelsen på foreldrenes lommebøker

må ikke få begrense hva slags kulturopplevelser og aktiviteter unge kan delta på. Derfor har et sekstitalt kommuner egne aktivitetskort eller kulturkort, og tidligere fantes det en nasjonal støtteordning for dette. I møte med den økende barnefattigdommen er det derfor igjen på tide å opprette en nasjonal støtteordning som kommuner og fylker kan bruke til å utforme egne kort eller apper som gir rabatter eller gratis tilgang på kultur og aktiviteter for alle unge, uavhengig av bakgrunn. Disse tilbudene kan utarbeides i samarbeid med lokale kulturtilbydere, idretten og frivilligheten. Det er viktig at slike tilbud i størst mulig grad er universelle og ikke avhengige av søknad og behovsprøving, da det kan føre til stigmatisering.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme en sak om å sikre barn og unge åpne og gratis fritidstilbud i alle kommuner, for eksempel gjennom lovfesting, der det sikres kommunal frihet til å utforme egne løsninger sammen med frivilligheten, men med krav til grunnbemanning og kompetanse og unges rett til medvirkning.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en helhetlig plan for utstyrssentraler/utstyrsordninger, som inkluderer en nasjonal kartlegging av dagens tilbud og utarbeidelse av retningslinjer for kvalitet, tilgjengelighet og barns sikkerhet og personvern, og der det stilles krav til at alle barn og unge har tilgang på en utstyrssentral, inkludert unge med ulike funksjonshemninger.
3. Stortinget ber regjeringen innen to år opprette en nasjonal tilskuddsordning for rabatt på kulturtilbud og fritidsaktiviteter, der det tildeles midler til fylkeskommuner og kommuner for å gi rabatter til alle barn og unge under 20 år i samarbeid med lokale aktører i idretten, frivilligheten, kulturaktører og andre.

6. november 2018

Freddy André Øvstegård

Karin Andersen

Sheida Sangtarash